Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 8 marca 2016 r.*

Odwołanie — Pomoc państwa — Pomoc w formie rekompensat wypłacanych przez grecki zakład ubezpieczeń rolniczych (ELGA) w latach 2008 i 2009 — Decyzja uznająca pomoc za niezgodną z rynkiem wewnętrznym i nakazująca jej odzyskanie — Pojęcie pomocy państwa — Artykuł 107 ust. 3 lit. b) TFUE — Wytyczne dotyczące pomocy państwa w sektorze rolnym — Obowiązek uzasadnienia — Przeinaczenie dowodów

W sprawie C-431/14 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 19 września 2014 r.,

Republika Grecka, reprezentowana przez I. Chalkiasa i A. Vasilopoulou, działających w charakterze pełnomocników,

strona skarżąca,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, reprezentowana przez A. Bouchagiara, R. Sauera i D. Triantafyllou, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (wielka izba)

w składzie: A. Tizzano, wiceprezes, pełniący obowiązki prezesa wielkiej izby, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev (sprawozdawca), C. Toader, D. Šváby i C. Lycourgos, prezesi izb, A. Rosas, E. Juhász, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, sędziowie,

rzecznik generalny: E. Sharpston,

sekretarz: I. Illéssy, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 października 2015 r.,

wysłuchawszy opinii rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 października 2015 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: grecki.

Wyrok

1 W swoim odwołaniu Republika Grecka wniosła o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 16 lipca 2014 r., Grecja/Komisja (T-52/12, EU:T:2014:677, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem"), w którym Sąd oddalił jej skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2012/157/UE z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie pomocy w formie rekompensat wypłacanych przez grecki zakład ubezpieczeń rolniczych (ELGA) w latach 2008 i 2009 (Dz.U. 2012, L 78, s. 21, zwanej dalej „sporną decyzją").

Ramy prawne

Prawo Unii

2 Punkt 4.1 tymczasowych wspólnotowych ram prawnych w zakresie pomocy państwa ułatwiających dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego, wynikających z komunikatu Komisji Europejskiej z dnia 17 grudnia 2008 r. (Dz.U. 2009, C 16, s. 1, zwanych dalej „TWRP"), przewiduje:

„[…]

W świetle wagi obecnego kryzysu finansowego i jego skutków dla gospodarek wszystkich państw członkowskich Komisja uważa, że aby rozwiązać zaistniałe problemy, niektóre kategorie pomocy państwa są, w ograniczonym okresie, uzasadnione, i można je uznać za zgodne [z rynkiem wewnętrznym] na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) [TFUE]".

3 Zgodnie z pkt 4.2.2 akapit trzeci TWRP:

„Komisja uzna tego rodzaju pomoc państwa za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie art. [107] ust. 3 lit. b) [TFUE], pod warunkiem że spełnione będą wszystkie poniższe warunki:

[…]

h) program pomocy nie ma zastosowania do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze produkcji pierwotnej produktów rolnych […]".

4 Punkt 7 TWRP stanowi:

„[…]

Zgodnie z zawiadomieniem Komisji w sprawie ustalania zasad stosowanych do oceny pomocy państwa niezgodnej z prawem [Dz.U. 2002, C 119, s. 22], w przypadku pomocy niezgłoszonej Komisja stosuje:

a) niniejszy komunikat, jeżeli pomoc przyznano po dniu 17 grudnia 2008 r.;

b) we wszystkich pozostałych przypadkach – wytyczne mające zastosowanie w dniu przyznania pomocy.

[…]".

5 TWRP zostały zmienione komunikatem Komisji ogłoszonym w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* z dnia 31 października 2009 r. (C 261, s. 2, dalej zwane „zmienionymi TWRP"). Zgodnie z pkt 1 wspomnianego komunikatu:

„[…]

Określona w pkt 4.2 [TWRP] możliwość przyznania ograniczonej kwoty pomocy zgodnej ze wspólnym rynkiem nie ma zastosowania do [przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze] produkcji pierwotnej produktów rolnych. W konsekwencji kryzysu finansowego rolnicy napotykają jednak coraz większe trudności przy uzyskiwaniu kredytów.

[…] należy wprowadzić oddzielną ograniczoną kwotę pomocy zgodnej ze wspólnym rynkiem w odniesieniu do przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej produktów rolnych".

6 Punkt 4.2.2 akapit trzeci zmienionych TWRP stanowi:

„Komisja uzna tego rodzaju pomoc państwa za zgodną ze wspólnym rynkiem na podstawie art. [107] ust. 3 lit. b) [TFUE], pod warunkiem że spełnione będą wszystkie poniższe warunki:

[…]

h) […] Jeżeli pomoc przyznaje się przedsiębiorstwom prowadzącym działalność w zakresie produkcji pierwotnej produktów rolnych […], dotacja pieniężna (lub ekwiwalent dotacji brutto) nie przekracza 15 000 EUR na przedsiębiorstwo […]".

7 Zmienione TWRP weszły w życie w dniu 28 października 2009 r.

Prawo greckie

8 Ustawa nr 1790/1988 dotycząca organizacji i funkcjonowania greckiego zakładu ubezpieczeń rolniczych oraz innych postanowień (FEK A' 134/20.6.1988, zwana dalej „ustawą nr 1790/1988") ustanowiła organizację pożytku publicznego zwaną „greckim zakładem ubezpieczeń rolniczych" (ELGA). ELGA jest podmiotem prawa cywilnego wyposażonym w osobowość prawną, będącym w całości własnością państwa, którego działalność polega w szczególności na ubezpieczaniu produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz kapitału roślinnego i zwierzęcego gospodarstw rolnych od szkód związanych z zagrożeniami naturalnymi.

9 Zgodnie z art 3a ustawy nr 1790/1988, w brzmieniu mającym zastosowanie do niniejszego sporu, ubezpieczenie w Eldze jest obowiązkowe i obejmuje zagrożenia naturalne.

10 Zgodnie z art. 5a ustawy nr 1790/1988, w brzmieniu mającym zastosowanie do niniejszego sporu, producenci rolni będący beneficjentami tego systemu ubezpieczeń są obowiązani do uiszczania specjalnej składki ubezpieczeniowej na rzecz ELGA. Przepis ten brzmi następująco:

„1. Specjalną składką ubezpieczeniową na rzecz Elgi są objęte następujące produkty i produkty uboczne krajowej produkcji rolnej:

a) produkty pochodzenia roślinnego, zwierzęcego […]

[…]

3. Specjalna składka ubezpieczeniowa wynosi 2% w przypadku produktów pochodzenia roślinnego i 0,5% w przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego […]. Stawki te są obliczane na podstawie wartości tych produktów.

[…]

7. […] specjalna składka jest wpłacana na rzecz właściwego organu zarządzającego składkami przez podmioty określone w ustawie […].

8. […] zobowiązane do zapłaty specjalnej składki ubezpieczeniowej [na rzecz właściwego organu zarządzającego składkami] są osoby, które mają obowiązek wystawiania faktur za kupno lub sprzedaż rolnych produktów i produktów ubocznych […].

[…]

15. Jeżeli produkty rolne są kupowane bezpośrednio od producenta i cena za nie wypłacana jest mu poleceniem zapłaty przez bank, specjalna składka ubezpieczeniowa jest zatrzymywana przez ten bank i przekazywana Eldze […].

16. Dochody Elgi ze specjalnej składki ubezpieczeniowej pobierane przez organy skarbowe wchodzą w skład budżetu państwa jako dochody państwa i są uwzględniane w odpowiedniej pozycji po stronie dochodów. Środki z tych dochodów przekazuje się Eldze z budżetu ministerstwa rolnictwa w formie przyznawanej co roku równej kwoty, na wniosek Elgi złożony w tym ministerstwie. Od powyższych kwot specjalnej składki ubezpieczeniowej pobieranych przez organy skarbowe na rzecz Elgi państwo dokonuje potrącenia w wysokości dwóch procent (2%) z tytułu pobrania. Podobnie od kwot pobranych przez organy skarbowe na podstawie oświadczeń o przychodach osób zobowiązanych do zapłaty tej składki i na podstawie innych dokumentów dotyczących poboru należności państwo dokonuje potrącenia w wysokości trzech procent (3%) z tytułu ustalenia […]”.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

11 Po mających miejsce w styczniu 2009 r. protestach licznych producentów rolnych, które dotyczyły strat poniesionych przez nich w 2008 r. z powodu złych warunków klimatycznych, Republika Grecka przewidziała, w drodze zarządzenia międzyresortowego nr 262037 ministra gospodarki i ministra rozwoju obszarów wiejskich i żywności z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie wypłacanych wyjątkowo rekompensat z tytułu szkód w zakresie produkcji rolnej (FEK B’ 155/2.2.2009, zwanego dalej „zarządzeniem międzyresortowym”), że ELGA, wyjątkowo, wypłaci producentom pomoc w formie rekompensat w wysokości 425 mln EUR. Ze wspomnianego zarządzenia wynikało, że obciążające budżet Elgi wydatki związane z zastosowaniem tego zarządzenia będą finansowane z zaciągniętych przez tę instytucję pożyczek bankowych objętych gwarancją państwa.

12 Pismem z dnia 20 marca 2009 r. przesłanym w odpowiedzi na wystosowane przez Komisję żądanie udzielenia informacji Republika Grecka poinformowała Komisję, że ELGA w 2008 r. wypłaciła rolnikom z tytułu szkód objętych ubezpieczeniem odszkodowania w wysokości 386 986 648 EUR. Wymieniona kwota pochodziła częściowo z zapłaconych przez producentów składek ubezpieczeniowych, których wartość wyniosła 88 353 000 EUR, a częściowo z dochodów uzyskanych dzięki objętej gwarancją państwa pożyczce bankowej w wysokości 444 mln EUR zaciągniętej przez Elgę na okres 10 lat.

13 Decyzją z dnia 27 stycznia 2010 r. (Dz.U. C 72, s. 12) Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające przewidziane w art. 108 ust. 2 TFUE w sprawie C 3/10 (ex NN 39/09), dotyczące rekompensat wypłaconych przez Elgę w latach 2008 i 2009 (zwanych dalej „sporną pomocą”). W dniu 7 grudnia 2011 r. Komisja wydała sporną decyzję.

14 Sentencja spornej decyzji ma następujące brzmienie:

„*Artykuł 1*

1. Odszkodowania wypłacone przez [Elgę] producentom produktów rolnych w latach 2008 i 2009 stanowią pomoc państwa.

2. Pomoc z tytułu rekompensaty przyznana w 2008 r. w ramach obowiązkowego systemu ubezpieczeń specjalnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym, jeżeli chodzi o pomoc w wysokości 349 493 652,03 [EUR], którą Elga przyznał[a] producentom w celu wynagrodzenia strat w ich produkcji roślinnej, jak również o pomoc odnoszącą się do strat w produkcji roślinnej spowodowanych przez niedźwiedzie w wysokości 91 500 [EUR] oraz do działań naprawczych podejmowanych w ramach wyżej wymienionej pomocy. Pomoc w formie rekompensat, która odpowiada pozostałej kwocie i którą wypłacono w 2008 r. w ramach systemu ubezpieczeń specjalnych, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym.

3. Pomoc z tytułu rekompensat w wysokości 27 614 905 [EUR], którą przyznano w 2009 r. na mocy [zarządzenia międzyresortowego], jest zgodna z rynkiem wewnętrznym.

Pomoc z tytułu rekompensaty w wysokości 387 404 547 EUR, którą przyznano producentom do dnia 28 października 2009 r., jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Wniosek ten pozostaje bez uszczerbku dla pomocy, która w chwili jej przyznania spełniała wszystkie warunki określone w rozporządzeniu [Komisji] (WE) nr 1535/2007 {z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. [107 TFUE i 108 TFUE] w odniesieniu do pomocy de minimis w sektorze produkcji rolnej (Dz.U. L 337, s. 35)}.

Artykuł 2

1. [Republika Grecka] podejmuje wszelkie możliwe działania w celu odzyskania od beneficjentów pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w art. 1, już im udostępnionej niezgodnie z prawem.

[…]”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

15 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 8 lutego 2012 r. Republika Grecka wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji. Odrębnym pismem złożonym w sekretariacie Sądu tego samego dnia Republika Grecka wniosła na podstawie art. 278 TFUE i 279 TFUE o zastosowanie środka tymczasowego w postaci zawieszenia wykonania wspomnianej decyzji. Postanowieniem prezesa Sądu Grecja/Komisja (T-52/12 R, EU:T:2012:447) wykonanie wspomnianej decyzji zostało zawieszone w zakresie, w jakim zobowiązywała ona Republikę Grecką do odzyskania od jej beneficjentów pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym, o której mowa w art. 1 tejże decyzji.

16 Na poparcie wniosku o stwierdzenie nieważności spornej decyzji Republika Grecka podniosła siedem zarzutów. Zaskarżonym wyrokiem Sąd oddalił skargę w całości.

Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

17 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 30 września 2014 r. Republika Grecka złożyła wniosek w przedmiocie środka tymczasowego na podstawie art. 278 TFUE i 279 TFUE, żądając w szczególności zawieszenia przez Trybunał wykonania zaskarżonego wyroku do czasu wydania orzeczenia w sprawie odwołania.

18 Wspomniany wniosek w przedmiocie środka tymczasowego został oddalony postanowieniem wiceprezesa Trybunału Grecja/Komisja (C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418) z powodu niespełnienia przesłanki dotyczącej fumus boni iuris.

19 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 2 marca 2015 r. rząd grecki, zgodnie z art. 16 akapit trzeci statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zażądał rozpatrzenia sprawy przez Trybunał w składzie wielkiej izby. Wniosek ten został uwzględniony.

20 W swym odwołaniu Republika Grecka wnosi do Trybunału o:

— uchylenie zaskarżonego wyroku i stwierdzenie nieważności spornej decyzji;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

21 Komisja wnosi do Trybunału o:

— odrzucenie odwołania jako niedopuszczalnego lub oddalenie go jako bezzasadnego oraz

— obciążenie Republiki Greckiej kosztami.

W przedmiocie odwołania

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego pojęcia pomocy państwa, obowiązku uzasadnienia i przeinaczenia dowodów

Argumentacja stron

22 W części pierwszej zarzutu pierwszego Republika Grecka zarzuca Sądowi, że niewłaściwie zastosował art. 107 ust. 1 TFUE poprzez przeinaczenie i błędne zakwalifikowanie okoliczności faktycznych, kiedy uznał, że obowiązkowe składki ubezpieczeniowe wpłacone w latach 2008 i 2009 przez rolników będących beneficjentami pomocy w formie rekompensat wypłaconych w owych latach przez Elgę stanowiły zasoby państwowe.

23 Po pierwsze, zdaniem Republiki Greckiej Sąd oparł się na wyroku Freskot (C-355/00, EU:C:2003:298) w celu stwierdzenia, że wspomniana pomoc stanowiła pomoc państwa. Tymczasem w pkt 87 tego wyroku Trybunał – przeciwnie – stwierdził, że w sprawie, w której został wydany wspomniany wyrok, nie dysponował informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do uznania świadczeń Elgi za pomoc państwa.

24 Po drugie, według Republiki Greckiej Sąd niesłusznie odmówił składkom wpłaconym przez rolników charakteru zasobów prywatnych, z wytłumaczeniem, że zgodnie z art. 5 a ustawy nr 1790/1988 były one księgowane jako dochody państwa. Republika Grecka wskazuje, że ze wspomnianego artykułu wynika, iż specjalna składka ubezpieczeniowa na rzecz Elgi była pobierana przez państwo lub przez banki zanim została przekazana Eldze.

25 Fakt, że ustawodawca określił tryb, zgodnie z którym specjalna składka ubezpieczeniowa pobierana przez państwo jest przekazywana Eldze, nie czyni z tej składki zasobów państwowych. Gdyby bowiem przyjąć taką interpretację, zakwalifikowanie wspomnianej składki jako zasobów prywatnych lub zasobów publicznych zależałoby od sposobu jej pobierania i należałoby wówczas odróżnić składki pobierane przez państwo od składek pobieranych za pośrednictwem banków i przekazywanych Eldze. Ponadto gdyby państwo pobierało omawiane zasoby bez obowiązku przekazania ich w całości, nie przewidziałoby w art. 5a ust. 16 ustawy nr 1790/1988 otrzymywania prowizji.

26 W konsekwencji zdaniem Republiki Greckiej państwo lub banki są jedynie pośrednikami lub też działającymi za wynagrodzeniem poborcami specjalnej składki ubezpieczeniowej. Wspomniana składka stanowi wyłącznie dochód Elgi i nie podlega kontroli publicznej, lecz jest tylko pobierana przez instytucje bankowe i przez państwo w celu przekazania jej Eldze, nie pozostając nigdy do dyspozycji właściwego organu.

27 W części drugiej zarzutu pierwszego Republika Grecka podnosi, że Sąd naruszył obowiązek uzasadnienia poprzez nieudzielenie odpowiedzi na argument, zgodnie z którym specjalne składki ubezpieczeniowe powinny były zostać odliczone od kwoty pomocy państwa podlegającej odzyskaniu, ponieważ ze względu na fakt, iż zostały one uiszczone w latach 2008 i 2009 przez rolników mających być beneficjentami tej pomocy, nie spełniały one warunku dotyczącego istnienia korzyści gospodarczej.

28 Tytułem subsydiarnym Republika Grecka podnosi, że Sąd błędnie zastosował wspomniany warunek do okoliczności niniejszej sprawy, gdyż ze względu na istnienie wspomnianych składek wypłata pomocy w formie rekompensat miała jedynie ograniczony wpływ na konkurencję lub nawet nie miała na nią żadnego wpływu. Zdaniem Republiki Greckiej w dokonanej przez siebie ocenie Sąd przyjął wykładnię spornej decyzji wręcz sprzeczną z zasadą zakazu reformatio in peius.

29 Komisja kwestionuje zarówno dopuszczalność argumentu dotyczącego przeinaczenia okoliczności faktycznych, jak i zasadność obu części rozpatrywanego zarzutu.

Ocena Trybunału

30 Co się tyczy części pierwszej zarzutu pierwszego, należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że jeśli chodzi o argument, zgodnie z którym Sąd przeinaczył okoliczności faktyczne, to z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i z art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wynika, iż jedynie Sąd jest właściwy do dokonywania, po pierwsze, ustaleń faktycznych, z wyjątkiem sytuacji, gdy nieprawidłowość jego ustaleń wynika z akt sprawy, a po drugie, oceny tych okoliczności faktycznych (wyroki General Motors/Komisja, C-551/03 P, EU:C:2006:229, pkt 51; ThyssenKrupp Nirosta/Komisja, C-352/09 P, EU:C:2011:191, pkt 179).

31 Wobec tego ocena okoliczności faktycznych nie stanowi, z wyłączeniem przypadków przeinaczenia przedstawionych Sądowi dowodów, zagadnienia prawnego, które jako takie poddane jest kontroli Trybunału (wyroki: Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients/Komisja, C-397/03 P, EU:C:2006:328, pkt 85; a także ThyssenKrupp Nirosta/Komisja, C-352/09 P, EU:C:2011:191, pkt 180).

32 W sytuacji gdy strona wnosząca odwołanie powołuje się na przeinaczenie przez Sąd materiału dowodowego, musi ona – zgodnie z art. 256 TFUE, art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i art. 168 § 1 lit. d) regulaminu postępowania przed Trybunałem – dokładnie wskazać, które dowody zostały jej zdaniem przeinaczone przez Sąd, oraz wykazać błędy w ocenie, które w jej opinii doprowadziły do takiego przeinaczenia. Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału takie przeinaczenie musi w oczywisty sposób wynikać z akt sprawy, bez konieczności dokonywania nowej oceny faktów i dowodów (wyroki: Lafarge/Komisja, C-413/08 P, EU:C:2010:346, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo; a także Austria/Scheucher-Fleischi in., C-47/10 P, EU:C:2011:698, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

33 W niniejszym przypadku Sąd w pkt 122–128 i 130–132 zaskarżonego wyroku stwierdził, co następuje:

„122 W zaskarżonej decyzji Komisja przypomniała, iż w wyroku Freskot [(C-355/00, EU:C:2003:298)] Trybunał orzekł, że »odpowiednie prawodawstwo krajowe wyraźnie stanowi, iż świadczenia zapewniane przez Elgę są finansowane przy użyciu zasobów państwowych oraz że można je przypisać państwu w rozumieniu orzecznictwa Trybunału« (zob. w szczególności wyrok Francja/Komisja, C-482/99, EU:C:2002:294, pkt 24) (motyw 58).

123 W tym względzie Komisja stwierdziła:

»[…] jak wynika z art. 5a ustawy nr 1790/1988 […] oraz z innych obowiązujących przepisów prawodawstwa greckiego, dochody Elgi pochodzące ze specjalnej składki są pobierane przez organ zarządzający składkami, wchodzą w skład budżetu państwa jako dochody państwa i są wypłacane Eldze w ramach budżetu ministerstwa rolnictwa (przemianowanego na ministerstwo rozwoju obszarów wiejskich i żywności). Zatem fakt, że przedmiotowe składki są księgowane jako dochody państwa, jest wystarczający, aby uznać, że świadczenia zapewniane przez Elgę są finansowane przy użyciu zasobów państwowych« (motyw 58).

124 Powyższe twierdzenia, które nie zostały podważone przez Republikę Grecką, wystarczą, aby uznać, że wypłaty rekompensat w części odpowiadającej składkom rolników stanowią zasoby państwa i można je przypisać państwu.

125 Zatem wbrew twierdzeniom Republiki Greckiej części wypłat odpowiadającej składkom rolników nie można uznać za stanowiącą środki prywatne. Wobec tego fakt, iż część wypłat dokonanych w 2008 r. była finansowana ze składek rolników, nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że chodzi o pomoc państwa finansowaną ze środków, które można przypisać państwu.

126 Ponadto, wbrew twierdzeniom Republiki Greckiej, przedmiotem zakwalifikowania jako pomoc państwa nie są składki wpłacone przez rolników, lecz wypłaty dokonane w 2008 r. W tym względzie należy przypomnieć, iż w odniesieniu do zarzutów pierwszego i drugiego zostało stwierdzone, iż ani kompensacyjny charakter środków, ani okoliczność, że uzasadniał je cel społeczny, nie stoją na przeszkodzie uznaniu wypłat dokonanych przez Elgę za korzyść.

127 Oprócz tego Republika Grecka przyznaje, że składki płacone przez rolników nie są proporcjonalne do ryzyka i że jest możliwe, iż niektórzy rolnicy płacą składkę, nie korzystając z wypłat kompensacyjnych dokonanych przez Elgę. Wypłaty dokonane w 2008 r. były więc niezależne od składek wpłaconych przez rolników i stanowiły korzyść, której przedsiębiorstwo będące jej beneficjentem nie mogłoby uzyskać w normalnych warunkach rynkowych.

128 Z powyższego wynika, że Komisja słusznie uznała, iż wypłaty dokonane przez Elgę w 2008 r. stanowiły korzyść finansowaną z zasobów państwowych, nawet jeżeli częściowo były one finansowane ze składek rolników. Republika Grecka nie wykazała, że uznając wspomniane wypłaty za pomoc państwa, Komisja popełniła błąd.

[…]

130 Jak wynika z zaskarżonej decyzji, wypłaty rekompensat dokonane przez Elgę w 2009 r., w całkowitej wysokości 415 019 452 EUR, zostały dokonane na podstawie zarządzenia międzyresortowego. Należy przypomnieć, iż zarządzenie międzyresortowe przewidywało, że rekompensaty w wysokości 425 mln EUR będą wyjątkowo przewidziane za szkody powstałe w 2008 r. i że w celu wypłaty tych rekompensat Elga weźmie w banku pożyczkę, objętą gwarancją państwa, na całą wspomnianą kwotę […].

131 Jak z tego wynika, Komisja słusznie stwierdziła, że wypłaty rekompensat dokonane w 2009 r. nie zostały sfinansowane ze składek wpłaconych w ramach systemu obowiązkowego ubezpieczenia w Eldze […].

132 Zatem, wbrew twierdzeniom Republiki Greckiej, nie można uznać, że składki wpłacone w 2009 r. przez rolników w ramach systemu obowiązkowego ubezpieczenia finansowały część pomocy wypłaconej w 2009 r.”.

34 W świetle przypomnianej wyżej oceny Sądu argument dotyczący przeinaczenia okoliczności faktycznych należy od razu oddalić, ponieważ poprzez swoje argumenty Republika Grecka nie wykazuje, że przeinaczenie w oczywisty sposób wynika z akt sprawy.

35 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o argument, zgodnie z którym Sąd błędnie zakwalifikował okoliczności faktyczne, należy stwierdzić, że po przypomnieniu w pkt 126 zaskarżonego wyroku, iż przedmiotem zakwalifikowania jako pomoc państwa nie są wpłaty z tytułu specjalnej składki ubezpieczeniowej uiszczone przez rolników, lecz wypłaty pomocy w formie rekompensat dokonane przez Elgę, następnie stwierdzeniu w pkt 127 owego wyroku, iż wypłaty dokonane w 2008 r. były niezależne od wspomnianych składek, i wreszcie wskazaniu w pkt 130–132 tego samego wyroku, że płatności dokonane w 2009 r. nie zostały sfinansowane ze składek, a dzięki zaciągniętej w banku pożyczce objętej gwarancją państwa, Sąd mógł w sposób zgodny z prawem uznać, że wypłaty te stanowiły korzyść finansowaną z zasobów państwa.

36 W trzeciej kolejności, Sąd nie naruszył prawa, opierając się w pkt 122 zaskarżonego wyroku na pkt 81 wyroku Freskot (C-355/00, EU:C:2003:298), ponieważ Trybunał orzekł w tym ostatnim punkcie – w odniesieniu do wcześniejszego brzmienia art. 5a ustawy nr 1790/1988, które jednak zasadniczo jest identyczne z brzmieniem mającym zastosowanie w rozpatrywanym niniejszym sporze – że prawodawstwo to „wyraźnie stanowi, iż świadczenia zapewniane przez Elgę są finansowane przy użyciu zasobów państwowych oraz że można je przypisać państwu w rozumieniu orzecznictwa Trybunału”.

37 Ponadto należy wskazać, że Republika Grecka nie zaprzecza, iż wpłaty z tytułu specjalnej składki ubezpieczeniowej, w zakresie, w jakim były pobierane przez organ zarządzający składkami, wchodziły w skład budżetu państwa.

38 Co się tyczy drugiej części zarzutu pierwszego, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału spoczywający na Sądzie na mocy art. 36 i art. 53 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obowiązek uzasadnienia nie nakazuje Sądowi formułowania wyjaśnienia, które podejmuje w sposób wyczerpujący punkt po punkcie argumentację przedstawioną przez strony sporu. Uzasadnienie może zatem być dorozumiane, pod warunkiem że umożliwia ono zainteresowanym poznanie podstaw, na których Sąd oparł swe rozstrzygnięcie, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli w trybie odwołania (zob. w szczególności wyrok A2A/Komisja, C-320/09 P, EU:C:2011:858, pkt 97).

39 W niniejszym przypadku Sąd wskazał w pkt 126 zaskarżonego wyroku, że wbrew twierdzeniom Republiki Greckiej przedmiotem zakwalifikowania jako pomoc państwa nie były składki wpłacone przez rolników, lecz wypłaty dokonane w 2008 r. przez Elgę.

40 Oprócz tego w tym samym pkt 126 Sąd dokonał odesłania do swoich ocen dokonanych w ramach badania zarzutów pierwszego i drugiego skargi. W ramach tego badania Sąd wyjaśnił, w pkt 70 zaskarżonego wyroku, że „okoliczność, iż wypłaty dokonane przez Elgę w 2009 r. miały na celu zrekompensowanie szkód poniesionych w zakresie produkcji rolnej z powodu złych warunków klimatycznych, nie wykluczała istnienia korzyści i zakwalifikowania jako pomocy państwa” oraz, w pkt 102 wspomnianego wyroku, „że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem konkurencja zostaje

zakłócona, gdy dany środek zmniejsza obciążenia przedsiębiorstwa będącego jego beneficjentem i tym samym umacnia pozycję tego przedsiębiorstwa w stosunku do konkurujących z nim innych przedsiębiorstw".

41 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymogi przypomniane w pkt 38 niniejszego wyroku.

42 Ponadto, po dokonaniu stwierdzenia, że wypłaty pomocy w formie rekompensat dokonane w latach 2008 i 2009 były niezależne od składek uiszczonych przez rolników, Sąd mógł uznać, nie naruszając prawa, że wypłaty te stanowiły korzyść, której przedsiębiorstwa będące jej beneficjentem nie mogły uzyskać w zwykłych warunkach rynkowych, i wobec tego wpływały na konkurencję.

43 Przy uwzględnieniu niezależności składek uiszczanych przez rolników od otrzymanej przez nich pomocy w formie rekompensat nie można uznać, że składki te stanowiły szczególne obciążenia nałożone w związku z korzyścią, którą byłaby w niniejszym przypadku wypłata owej pomocy, ani że wspomniane składki były nieodłącznie związane z ustanowieniem tej korzyści. Tak więc Sąd mógł słusznie uznać w niniejszym przypadku, że Komisja miała podstawy, w ramach art. 107 ust. 1 TFUE, aby odmówić dokonania kompensacji pomiędzy wspomnianą korzyścią i owymi składkami (zob. podobnie wyrok France Télécom/Komisja, C-81/10 P, EU:C:2011:811, pkt 43, 48).

44 Jak z tego wynika, zarzut pierwszy winien zostać oddalony jako w części niedopuszczalny, a w części bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego pojęcia pomocy państwa i obowiązku uzasadnienia

Argumentacja stron

45 Republika Grecka zarzuca Sądowi, że oddalił zarzuty pierwszy i drugi skargi w oparciu o utrwalone orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym za pomoc państwa uznaje się interwencje, które niezależnie od ich formy mogą uprzywilejowywać przedsiębiorstwa w bezpośredni lub pośredni sposób lub które winny być uznane za korzyść gospodarczą, jakiej przedsiębiorstwo będące beneficjentem nie uzyskałoby w zwykłych warunkach rynkowych (zob. wyrok Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, pkt 84 i przytoczone tam orzecznictwo). Według niej poprzez takie rozumowanie Sąd pominął bowiem okoliczność, że zasady te obowiązują jedynie w normalnych warunkach rynkowych i gospodarczych, nie zaś w warunkach wyjątkowych, jakich doświadczała gospodarka grecka w 2009 r.

46 W tym wyjątkowym kontekście Sąd powinien był, zdaniem republiki Greckiej, inaczej interpretować i stosować art. 107 TFUE, a dokładniej rzecz ujmując, powinien był ocenić, czy pomoc w formie rekompensat wypłacona rolnikom greckim w 2009 r. rzeczywiście zapewniła im korzyść i postawiła ich w uprzywilejowanej pozycji w ich transakcjach handlowych w ramach Unii Europejskiej.

47 Ze względu bowiem na to, że gospodarka grecka musiała stawić w tym okresie czoło pakietowi środków budżetowych mających na celu jej ustabilizowanie, takich jak zwiększone opodatkowanie rolników, ustanowienie wyjątkowych i solidarnościowych składek, demontaż państwa opiekuńczego, wzrost podatku od wartości dodanej, wzrost cen oleju opałowego lub obniżenie płac i emerytur, wszelka „korzyść gospodarcza", którą rolnicy mogliby otrzymać od Elgi, zostałaby natychmiast unicestwiona.

48 Zdaniem Republiki Greckiej Sąd nie zbadał jednak, czy w tych wyjątkowych warunkach oddziaływanie finansowe środków przyjętych zarządzeniem międzyresortowym mogło rzeczywiście mieć wpływ na handel miedzy państwami członkowskimi i grozić zakłóceniem konkurencji. W szczególności należało

ustalić, czy owe wyjątkowe okoliczności mogły zmienić warunki stosowania systemu de minimis dotyczącego pomocy niemającej odczuwalnego oddziaływania na wymianę handlową i konkurencję między państwami członkowskimi.

49 Wreszcie Republika Grecka podnosi, tytułem ewentualnym, że Sąd nie zbadał w pełni jej argumentów.

50 Komisja kwestionuje zarówno dopuszczalność, jak i zasadność tych argumentów.

Ocena Trybunału

51 Z akt postępowania w pierwszej instancji wynika, że podniesiony przez Republikę Grecką przez Trybunałem argument dotyczący tego, iż utrwalone orzecznictwo Trybunału odnoszące się do pojęcia pomocy państwa, wspomniane w pkt 45 niniejszego wyroku, nie ma w niniejszym przypadku zastosowania z powodu wyjątkowych warunków gospodarczych, których doświadczała Republika Grecka w 2009 r., nie został podniesiony przed Sądem.

52 W pierwszej instancji Republika Grecka zarzucała bowiem Komisji niewystarczające wyjaśnienie w spornej decyzji, w jaki sposób wypłaty kompensacyjne zapewniły rolnikom, których dotyczyły, przewagę konkurencyjną wpływającą na handel między państwami członkowskimi, i wobec tego mogły zostać uznane za pomoc państwa, pomimo poważnego kryzysu, który w tym okresie przechodziła gospodarka grecka.

53 Tymczasem podniesienia takiego argumentu przez Republikę Grecką nie można potraktować jako sformułowania zastrzeżenia innego niż brak uzasadnienia zaskarżonej decyzji.

54 Wobec tego argument dotyczący tego, że Sąd niewłaściwie zastosował art. 107 ust. 1 TFUE, ponieważ nie stwierdził, że wypłaty pomocy w formie rekompensat w kontekście poważnego kryzysu, który przechodziła Republika Grecka w 2009 r., ani nie zapewniły rolnikom, których dotyczyły, żadnej przewagi konkurencyjnej, ani nie wpłynęły na handel między państwami członkowskimi, jest argumentem nowym.

55 W związku z tym argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem umożliwienie stronie podniesienia po raz pierwszy przed Trybunałem zarzutu, który mogła była podnieść przed Sądem, lecz tego nie uczyniła, byłoby bowiem równoznaczne z umożliwieniem jej wniesienia do Trybunału, którego kompetencje w postępowaniu odwoławczym są ograniczone, sprawy o szerszym zakresie niż sprawa rozpoznawana przez Sąd (zob. podobnie wyroki: Alliance One International i Standard Commercial Tobacco/Komisja i Komisja/Alliance One International i in., C-628/10 P i C-14/11 P, EU:C:2012:479, pkt 111; a także Groupe Gascogne/Komisja, C-58/12 P, EU:C:2013:770, pkt 35).

56 Jak z tego wynika, zarzut drugi odwołania jest dopuszczalny jedynie w zakresie, w jakim Republika Grecka w istocie podnosi w nim, że Sąd nie odpowiedział na zastrzeżenie dotyczące niewystarczającego uzasadnienia spornej decyzji.

57 W tym względzie, jak zostało przypomniane w pkt 38 niniejszego wyroku, spoczywający na Sądzie obowiązek uzasadnienia wyroków nie nakazuje mu formułowania wyjaśnienia, które podejmuje w sposób wyczerpujący punkt po punkcie argumentację przedstawioną przez strony sporu. Uzasadnienie to może być zatem dorozumiane, pod warunkiem że umożliwia ono zainteresowanym poznanie podstaw, na których Sąd oparł swe rozstrzygnięcie, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli w trybie odwołania (wyrok Isdin/Bial-Portela, C-597/12 P, EU:C:2013:672, pkt 21).

58 Jak zostało zaś stwierdzone w pkt 41 niniejszego wyroku, uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwoliło stronom, a w szczególności Republice Greckiej, poznać powody, w oparciu o które Sąd stwierdził istnienie korzyści gospodarczej mogącej zakłócić konkurencję.

59 Należy dodać, że w odpowiedzi na zastrzeżenie odnoszące się do niewystarczającego uzasadnienia co do warunku dotyczącego naruszenia konkurencji i oddziaływania na wymianę handlową Sąd wyjaśnił w pkt 108 zaskarżonego wyroku, iż „[k]ryzys gospodarczy, który wystąpił w Unii od 2008 r., nie stanowi okoliczności mogącej podważyć fakt, że w sektorze rolnym w Unii istnieje ożywiona konkurencja" i że „Komisja przyjęła ponadto szczególne zasady służące zezwoleniu na pewną pomoc państwa w czasie kryzysu gospodarczego, w szczególności [TWRP], które wykluczają możliwość uznania za zgodną z rynkiem wewnętrznym pomocy przyznanej w pierwotnym sektorze rolnym".

60 Jak z tego wynika, zarzut drugi winien zostać oddalony jako w części niedopuszczalny, a w części bezzasadny.

W przedmiocie zarzutu trzeciego, dotyczącego błędnej wykładni i niewłaściwego stosowania art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE oraz braku uzasadnienia

W przedmiocie części pierwszej zarzutu trzeciego, dotyczącej błędnej wykładni i niewłaściwego stosowania art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE

– Argumentacja stron

61 Republika Grecka zarzuca Sądowi naruszenie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE poprzez niezbadanie, czy Komisja popełniła co najmniej oczywisty błąd w ocenie z powodu odmowy zastosowania tego przepisu pomimo poważnych problemów, których doświadczała gospodarka grecka.

62 Ponadto zdaniem Republiki Greckiej Sąd nie zbadał jej argumentów dotyczących błędnego ograniczenia przez Komisję zakresu stosowania art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, ze względu na wyjątkowe warunki, których doświadczała gospodarka grecka w 2009 r. i które różniły się od warunków określonych w TWRP. Sąd, opierając się na zmienionych TWRP, odmówił bezpośredniego zastosowania tego przepisu, pomimo że przypomniał, iż ważność komunikatów Komisji zależy od ich zgodności z postanowieniami traktatu FUE.

63 Zdaniem Komisji Republika Grecka zbyt późno podnosi wyjątkowe okoliczności kryzysu ekonomicznego w Grecji w badanym okresie, które nie zostały udowodnione przed Sądem. W konsekwencji nie może ona skutecznie podnieść przed Trybunałem, że owe nieudowodnione okoliczności powinny były doprowadzić Sąd do odmiennej konkluzji jeżeli chodzi o zastosowanie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE. Komisja kwestionuje również zasadność wspomnianej argumentacji.

– Ocena Trybunału

64 Co się tyczy dopuszczalności części pierwszej zarzutu trzeciego odwołania, z akt postępowania w pierwszej instancji wynika, że na poparcie zarzutu czwartego skargi, w którym Republika Grecka zarzucała Komisji niewłaściwe skorzystanie z uprawnień dyskrecjonalnych, a także błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, przedstawiła ona dowody mające jej zdaniem wykazać w szczególności istnienie bardzo poważnego zaburzenia całej greckiej gospodarki w 2009 r.

65 W konsekwencji, jak wskazała rzecznik generalna w pkt 32 i 34 swojej opinii, nawet jeżeli z pkt 185–188 zaskarżonego wyroku wynika, że w odpowiedzi udzielonej na zarzut czwarty skargi Sąd nie wypowiedział się w przedmiocie istnienia, w 2009 r., bardzo poważnego zaburzenia, z którym została skonfrontowana grecka gospodarka, dopuszczalne jest podniesienie przez Republikę Grecką

przed Trybunałem, iż Sąd naruszył prawo poprzez nieuwzględnienie jej argumentacji, zgodnie z którą wspomniane zaburzenie uzasadniało zastosowanie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy.

66 Co się tyczy zasadności odwołania, należy przypomnieć, że Sąd orzekł w pkt 185–188 zaskarżonego wyroku:

„185 Jeśli chodzi o argumenty podniesione w ramach zarzutu czwartego, należy uznać, że wbrew temu co twierdzi Republika Grecka, Komisja była zobowiązana oprzeć się na [TWRP], a nie bezpośrednio stosować art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE w celu dokonania oceny zgodności wypłat dokonanych przez Elgę w 2009 r. z powodu kryzysu gospodarczego, który zaistniał w Grecji.

186 Jak wynika z orzecznictwa, przyjmując takie normy postępowania i ogłaszając poprzez publikację, że będzie je stosować od tej pory do przypadków w nich przewidzianych, Komisja sama wyznacza sobie granice wspomnianych uprawnień dyskrecjonalnych i nie może odejść od tych norm bez narażania się w danym przypadku na sankcję za naruszenie ogólnych zasad prawa, takich jak zasada równego traktowania lub zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań (zob. wyrok Niemcy i in./Kronofrance, [C-75/05 P i C-80/05 P, EU:C:2008:482], pkt 60 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok […] Holland Malt/Komisja, C-464/09 P [EU:C:2010:733], pkt 46).

187 Tak więc w szczególnej dziedzinie pomocy państwa Komisja jest związana wytycznymi i komunikatami, które przyjmuje, o ile nie odbiegają one od postanowień traktatu (zob. wyrok Holland Malt/Komisja [C-464/09 P, UE:C:2010:733], pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

188 Tym samym należy oddalić argumenty Republiki Greckiej, zgodnie z którymi z powodu poważnych zburzeń w gospodarce spowodowanych kryzysem gospodarczym, który zaistniał w Grecji pod koniec 2008 r. i w 2009 r., Komisja winna była uznać wypłaty dokonane przez Elgę w 2009 r. za zgodne z rynkiem wewnętrznym bezpośrednio na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE”.

67 Na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE „za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana […] pomoc […] mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego”.

68 Jak zostało przypomniane przez Sąd w pkt 159–161 zaskarżonego wyroku, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Komisji przysługują przy stosowaniu art. 107 ust. 3 TFUE szerokie uprawnienia dyskrecjonalne, których wykonanie wiąże się z dokonaniem złożonych ocen ekonomicznych i społecznych (wyroki: Niemcy i in./Kronofrance, C-75/05 P i C-80/05 P, EU:C:2008:482, pkt 59; a także Banco Privado Português i Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, pkt 67).

69 Ponadto, jak przypomniał Sąd w pkt 186 i 187 zaskarżonego wyroku, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, iż przyjmując takie normy postępowania i ogłaszając poprzez ich publikację, że będzie je ona stosować od tej pory do przypadków w nich przewidzianych, Komisja sama wyznacza sobie granice wspomnianych uprawnień dyskrecjonalnych i nie może odejść od tych norm bez narażania się, w odpowiednim przypadku, na sankcje z tytułu naruszenia ogólnych zasad prawa takich jak zasada równego traktowania lub zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań (wyroki: Holland Malt/Komisja, C-464/09 P, EU:C:2010:733, pkt 46; a także Banco Privado Português i Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, pkt 69).

70 Niemniej jednak w szczególnej dziedzinie pomocy państwa Komisja jest związana przyjętymi przez siebie wytycznymi, o ile nie odbiegają one od postanowień traktatu FUE, wśród których znajduje się w szczególności art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE (zob. podobnie wyrok Holland Malt/Komisja, C-464/09 P,

EU:C:2010:733, pkt 47), i o ile ich stosowanie nie narusza ogólnych zasad prawa, takich jak równość traktowania, w szczególności jeżeli w danym sektorze gospodarki państwa członkowskiego występują wyjątkowe okoliczności, różniące się od okoliczności, których dotyczą wspomniane wytyczne.

71 W konsekwencji, po pierwsze, Komisja nie może pominąć art. 107 ust. 3 TFUE, przyjmując wytyczne obciążone naruszeniem prawa lub oczywistym błędem w ocenie, ani zrezygnować, poprzez przyjęcie takich wytycznych, z wykonania uprawnień dyskrecjonalnych, które przepis ten jej przyznaje. W związku z tym kiedy wydaje ona, w ramach takiego wykonania, wytyczne tego rodzaju, muszą one być przedmiotem stałej weryfikacji w celu wychwycenia wszystkich istotnych zmian, których akty te nie obejmują.

72 Po drugie, przyjęcie takich wytycznych nie zwalnia Komisji z obowiązku zbadania szczególnych wyjątkowych okoliczności, na które powołuje się dane państwo członkowskie w konkretnym przypadku w celu żądania bezpośredniego zastosowania art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE i uzasadnienia, w razie potrzeby, odmowy uwzględnienia takiego żądania.

73 W niniejszym przypadku bezsporne jest, jeśli chodzi właśnie o wpływ na pierwotny sektor rolny Unii kryzysu gospodarczego, którego doświadczały państwa członkowskie, a w szczególności Republika Grecka, Komisja skorzystała z uprawnień dyskrecjonalnych przysługujących jej na mocy art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE, wydając TWRP, a następnie zmienione TWRP, ponieważ zarówno w tych pierwszych, jak i w tych drugich sektor ten został wyraźnie wymieniony.

74 Trzeba jednak stwierdzić, że choć Republika Grecka wskazała przed Sądem na stosowność bezpośredniego zastosowania art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy pomimo istnienia zasad postępowania ustanowionych w TWRP i w zmienionych TWRP, to nie podniosła ona jednak na poparcie tego twierdzenia, iż w niniejszym przypadku wystąpiły szczególne wyjątkowe okoliczności w omawianym pierwotnym sektorze rolnym, takie jak te, o których jest mowa w pkt 70 i 72 niniejszego wyroku.

75 Z akt postępowania wynika w istocie, że elementy wskazane przez Republikę Grecką przed Sądem miały wykazać bardzo poważne zaburzenie wpływające na grecką gospodarkę od końca 2008 r. i w 2009 r., jednak nie pozwoliły w sposób wystarczający pod względem prawnym wykazać, że jej gospodarka doświadczała szczególnych wyjątkowych okoliczności, mających, w razie ich stwierdzenia, spowodować ocenienie przez Komisję spornej pomocy bezpośrednio w świetle art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE.

76 Wobec powyższego część pierwsza zarzutu trzeciego musi zostać oddalona jako bezzasadna.

W przedmiocie części drugiej zarzutu trzeciego, dotyczącej obowiązku uzasadnienia

– Argumentacja stron

77 Republika Grecka zarzuca Sądowi, że nie odpowiedział na jej argumentację, zgodnie z którą sporna decyzja wprowadzała nadmierne środki, ponieważ nakazywała również odzyskanie takiej pomocy w formie rekompensat, która stanowiła odszkodowanie za rzeczywiste szkody. Ponadto sytuacja greckiego sektora rolnego, już wyjątkowo trudna w okresie, kiedy pomoc w formie rekompensat została wypłacona, zdaniem Republiki Greckiej była jeszcze bardziej niepewna w dniu wydania spornej decyzji.

78 Dokładniej, Sąd nie zbadał, w jakim zakresie sporna decyzja, ze względu na to, że nakazała odzyskanie składek wypłaconych rolnikom, była zgodna z postanowieniami art. 107 ust. 3 lit. b) TFUE i postanowieniami art. 14 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. [108 TFUE] (Dz.U. L 83, s. 1).

79 Komisja uważna, że argumentacja ta jest zbyt niejasna, ponieważ nie wskazuje w sposób dokładny zastrzeżenia podniesionego w pierwszej instancji, na które Sąd miał nie odpowiedzieć, i że w każdym wypadku jest ona bezzasadna.

– Ocena Trybunału

80 Po pierwsze, jak słusznie wskazała Komisja, Sąd szczegółowo odpowiedział zarówno na zastrzeżenie dotyczące rzekomego naruszenia zasady proporcjonalności podniesione w ramach zarzutu piątego skargi, jak i na zastrzeżenie dotyczące obliczenia kwoty pomocy podlegającej odzyskaniu podniesione w ramach zarzutu szóstego skargi.

81 Po drugie, Republika Grecka nie wskazała z wystarczającą dokładnością, jakie są pozostałe zastrzeżenia podniesione przez nią w pierwszej instancji, na które Sąd nie odpowiedział.

82 W tej sytuacji część druga zarzutu nie może zostać uwzględniona jako w części bezzasadna, a w części niedopuszczalna.

83 Jak z tego wynika, zarzut trzeci, a wobec tego całe odwołanie, należy w części odrzucić jako niedopuszczalne, a w części oddalić jako bezzasadne.

W przedmiocie kosztów

84 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.

85 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

86 Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Greckiej kosztami postępowania, a Republika Grecka przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Odwołanie zostaje oddalone.

2) Republika Grecka zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy